

ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΜΙΑΣ ΜΗΤΕΡΑΣ

Τῆς

ΣΟΦΙΑΣ ΜΑΥΡΟΕΙΔΗ-ΠΑΠΑΔΑΚΗ

Με ξεχωριστή μας χαρά ἀρχίζουμε νὰ δημοσιεύουμε ἀπὸ τοῦτο τὸ φύλλο τὸ «Ἡμερολόγιο μιᾶς Μητέρας» τῆς γνωστῆς ποιήτριας καὶ λογοτέχνιδος κ. Σοφίας Μαυροειδῆ-Παπαδάκη. «Δὲ γράφτηκε μὲ λογοτεχνικὲς ἀξιώσεις», μᾶς δήλωσε ἡ ποιήτρια. «Εἶναι σημειώσεις ἀπλές, πὺν μπορεῖ νὰ μὴ ἔχουν σημασία γιὰ τοὺς ἄλλους. Εἶναι τὰ αἰσθήματα, οἱ λαχτάρεις, οἱ φόβοι κι οἱ ἀγωνίες μιᾶς μάνας, ὅπως τίς ζοῦσε κείνες τίς κρίσιμες, μὰ καὶ τόσο πλούσιες μέρες, πὺν παρακολουθοῦσε τὸ γιό της νὰ μεγαλώνη.» Κι ὁμως, μέσα σ' αὐτὲς τίς ἀπλές σημειώσεις, πὺν ἡ κ. Σοφία Μαυροειδῆ-Παπαδάκη εἶχε τὴν καλωσύνη νὰ μᾶς ἐπιτρέψῃ τῇ δημοσίευσή τους, ἐμεῖς βλέπουμε τὴν πιὸ γνήσια, τὴν πιὸ ἔντονη, τὴν πιὸ τρυφερὴ εἰκόνα τῆς Μητρότητας. Πόσες μητέρες, πὺν παρακολουθοῦνε τὴν «Ἐλευθιά», δὲ θὰ βροῦνε σ' αὐτὴ τὴν εἰκόνα τὸν ἑαυτὸ τους!

22 Φεβρουαρίου 1941. Στὸ σπίτι

Καλῶς νᾶρθης, ἀγάπη μου. Τὰ πρῶτα μηνύματα τοῦ ἐρχομοῦ σου στὸν κόσμο βυθίζουνε σ' ἔκσταση τὴν ψυχὴ μου. "Οχι, δὲν εἶναι πόνοι αὐτὸ πὺν νοιώθω· εἶναι καμπάνες χαρμόσυνες, ἐγερτήριες σάλπιγγες, ἀνοιξιάτικα τῶν πουλιῶν κελαδήματα. "Οσο πὺν ἔντονη αἰσθάνομαι τὴν ὁδύνη, ὅσο συχνότερα νοιώθω νὰ διαδέχεται ὁ ἕνας πόνος τὸν ἄλλο, τόσο κοντύτερα βλέπω τὴν ὥρα πὺν θ' ἀντικρύσω τὴν ἀγαπημένη μορφὴ σου. Δὲ θέλω νὰ κάμω φιλολογία τὸν ἐρχομό σου στὴ ζωὴ. Θέλω νὰ γράψω ἀπλά, μὰ καὶ δίχως καμιὰ συγκράτηση, τὸ συναίσθημα πὺν μὲ πλημμυρίζει. Θᾶναι πολύτιμο δῶρο, πὺν θὰ σοῦ κάμω μιὰ μέρα, σὰ θὰ μορῆς νὰ διαβάσης, ὀδηγημένο ἀπ' τὴ μανούλα σου, τὸ μικρό μου αὐτὸ τετράδιο. Ἐδῶ θὰ δῆς τί χαρὰ ἔφερες στὴ ζωὴ μου καὶ πὺς δὲ μοῦ χρωστᾶς τίποτε, γιὰ τὴν πλουσιοπάροχα μ' ἔχεις κιόλας πληρώσει. Ὁ Θεὸς νὰ μὲ βοηθήσῃ ἔτσι νὰ σὲ δῶ σ' ὅλη τὴ ζωὴ μας. "Ἐνα δικαίωμα πὺν δὲν ἔχει τέλος καὶ πὺν καθήκον κι ἐδῶχιά μου θᾶναι νὰ τὸ τροφοδοτῶ. Νὰ μὴ σὲ δῶ ποτὲ χρέος, πὺν θὰ ἐπιζητήσω μιὰ μέρα τὴν εἰσπραξή του. Αὐτὸ τὸ τάμα σοῦ κάνω πρὶν ἀκόμα γεννηθῆς, γλυκό μου παιδάκι. Νὰ σοῦ χαρίσω τὰ πάντα, χωρὶς ποτὲ νὰ ζητήσω τί-

ποτε ἀπὸ σένα. Μὰ δίχως ἀκόμη νὰ δῶ τὸ μικρό σου χεράκι, ἀρχισα κιόλας νὰ παίρνω τὰ δῶρα σου. Οἱ πρῶτοι ἐτοῦτοι πόνοι εἶναι ἡ πρώτη σου προσφορά. "Ἄς εἶναι εὐλογημένη ἡ ὥρα πὺν θ' ἀντικρύσω τὴν ὄψη σου. "Ἄς μ' ἀξιώσῃ ἡ Παναγιά, ἡ τέλεια μάνα, νὰ ζήσω στὴν πλέρια ἐκδήλωσή της τὴν ἅγια μητρότητα.

Τρίτη πρωί, 25 Φεβρουαρίου 1941. Στὴν κλινικὴ

Χτὲς βράδυ, στὶς ἐννιά καὶ μισή, ἤρθες στὸν κόσμο, ἀγόρι μου. Δυὸ μέρες καὶ δυὸ νύχτες σὲ καρτεροῦσα μέσα στοὺς μεγαλύτερους πόνους καὶ στὶς πιὸ φοβερὲς ἀγωνίες. "Οχι, δὲ μ' ἐνοιαζε πὺς ὑπόφερα, πὺς σπάραζα, πὺς πονοῦσα· φοβόμουνα μόνο γιὰ τὴ ζωὴ σου. "Ἐστερα ἀπὸ κάθε δυνατὸ πόνο—ἰδιαίτερα ὅταν τὸν προκαλοῦσαν μ' ἐνέσεις κι ἦταν ἀφύσικος, συνεχῆς κι δδνηρότατα ἔντονος,—ἔλεγα μ' ἀγωνία στὴν μικρὴ καλόκαρδη μαῖα, πὺν παρῆστεκε μὲ τ' ἀκουστικὸ στὸ χέρι: «Τὸ νοιώθει; Εἶναι καλά;» «Εἶναι ἕνας Κρητίκαρος», μὲ ἀπαντοῦσε, «πολὺ ρωμαλέος». Κι ἠσύχαζα, ξεχνώντας γιὰ ἕνα λεπτό τοὺς πόνους, ὥσπου ξανάρχιζαν. Ἦταν μιὰ δύσκολη περίπτωση, γιόκα μου, γιὰ τὴν ἦσσαν ἕνα παιδί μεγαλόσωμο, παχουλό,—νὰ μοῦ ζήσης· καλὸ μου!—κι ἐγὼ μικροκαμωμένη. Μὰ

ὁ Θεὸς εἶδε τὴ φλογερὴ μου λαχτάρα καὶ σ' ἔφερε στὴ ζωὴ. «Κάμετέ με κομμάτια», δήλωσα, «μὰ θέλω γερὸ τὸ παιδί μου.» Κάθε φορὰ πού μ' ἐξέταζε ὁ γιατρός, ἔλεγε: «Λίγο ἀκόμα, νὰ πᾶμε φυσιολογικά.» Κι ἐγώ, σὰ μὲ βεβαίωσαν πὼς δὲν κινδυνεύεις, δεχόμενα κάθε πόνο μὲ καρτερία. Ἐπὶ τέλος, στὶς 9 τῆ Δευτέρα, ὁ γιατρός εἶπε: «Εἶναι καιρός».

Μὲ πόση χαρὰ ἄκουσα τὴν εἶδηση! Κι ἄς ἦξερα πὼς θὰ ὑποστῶ νάρκωση, ἐμβρυο-οικλῖα καὶ τόσα ἄλλα. Σὰ νύφη, πού περιμένει τὴν ὥρα τῆς μὲ καμάρι, ἄπλωσα τὸ χέρι γιὰ τὴ ναρκοτικὴ ἐνδοφλέβια ἔνεση. Ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα δὲν ἔνοιωσα τίποτε. Ὁ πατέρας σου, πού δυὸ μέρες ἀγωνιοῦσε κοντά μου, περίμενε ἔξω ἀπὸ τὸ χειρουργεῖο, κι ὅπως μοῦ εἶπε ἄκουσε μπάτσους. Νόμισε πὼς χτυποῦσαν ἐμένα, πὼς κάτι ἔπαθα. Μὰ ἔνα «οὐὰ» τοῦ φανέρωσε πὼς γεννήθηκες.

«Νὰ σᾶς ζήση ὁ γιός!» τοῦπε, βγαίνοντας ἀπὸ τὸ χειρουργεῖο, ἡ ἀδελφή.

Κυριακὴ, 8 Ἰουνίου 1941

Σήμερα, ὕστερα ἀπὸ τρεῖς μῆνες κι ἔντεκα μέρες, ξαναπαίρνω τὴν πέννα. Σ' ἔχω πιά ἓνα κοτζάμου ἀγόρι τριόμισι μηνῶν μέσα στὸ πράσινο καροτσάκι σου στὸν κήπο. Κλωτσᾶς ἀδιάκοπα, πετώντας πέρα τὰ σκεπάσματα σου, καὶ τινάζεις ψηλὰ τὰ γλυκὰ ποδαράκια σου. Εἶσαι ὅλος μιὰ κίνηση ἀπ' τὴν κορφή ὡς τὰ νύχια. Τὰ χεράκια σου παίζουν ὅλη τὴν ὥρα μὲ δυὸ κουδουνίστρες, πού κρέμονται πλάι σου. Τὸ μικρὸ σωματάκι ἀνασηκώνεται ὅλο, τὰ μάτια γουρλώνουν ἀπ' τὴν προσπάθεια κι ἡ καρδιά μου πετᾷ μὲ τὸ κάθε φτερούγισμά σου. Λίγο λίγο τὰ χέρια ἀφήνουν τὰ παιχνιδάκια κι ὁ ἔπιος ἀπλώνεται στὰ βελούδινα βλέφαρά σου μὲ τὴ στοργὴ μάννας.

Γλυκό μου παιδάκι· εἶσαι ὠραῖο σὰν ὅλα τὰ παιδάκια κι ὀλόγλυκο, σὰν κάθε παιδί, στὴς μαννούλας τὰ μάτια. Θέλω νὰ μείνω μακρὰ ἀπὸ ξεγελάσματα κι ἀνόητες μητρικὲς περηφάνειες, πού φτάνουν στὴν ὑπερβολὴ καὶ κουράζουν τοὺς ἄλλους. Καὶ δὲ μιλῶ γιὰ τίς χάρες σου. Μὰ εἶναι ἀδύνατο νὰ τίς κρύψω κι ἀπὸ τὰ δικὰ μου τὰ

μάτια καὶ νὰ μὴν τίς ἀραδιάζω ὅλη τὴν ὥρα στὴ σκέψη μου. Πὼς μπορῶ νὰ μὴν καμαρώνω τὰ δυὸ φωτεινὰ μάτια, πού πήρες ἀπ' τὸν πατέρα σου, κι ἄρχισαν κιόλας νὰ καθρεφτίζουν μιὰ ξάστερη αἰσθηματικὴ ψυχὴ κι ἓνα ζωηρὸ πνεῦμα; Πὼς νὰ μὴν τὸ προσέξω τὸ ζαχαρένιο χαμόγελό σου, πού κάνει τὸν οὐρανὸ νὰ λάμπη γιὰ μένα πιὸ χαρούμενος, πιὸ γαλάζιος;

Κοιμᾶσαι, μὲ τὰ χεράκια ἀκόμα στὴν κουδουνίστρα σου, σὰν πουλάκι πού ὕστερα ἀπὸ τὸ κελαῖδημα ἔγειρε στ' ἀνθισμένα κλωνάρια. Ὁ Θεὸς ἄς φυλάξῃ τὸν ὕπνο σου κι ἄς σοῦ φέρῃ τὰ πιὸ γλυκὰ ὄνειρα πού κινάτισαν ποτὲ πάνω ἀπὸ παιδικὸ λίκνο.

Τρεῖς μῆνες σὲ παρακολουθῶ, ὥρα τὴν ὥρα, νὰ μεγαλώνῃς. Εἶδα τὸ πρῶτο χαμόγελό σου δέκα μέρες μετὰ τὴ γέννηση, —κι ἄς ἦταν ἀντανακλαστικὸ ἴσως, χωρὶς σημασία,—καὶ τὸ παρακολούθησα, ψυχικὸ πιὰ φαινόμενο, πού φανερώνει τὴν εὐχαρίστηση καὶ τὸ κέφι. Τώρα γελάς χτυπητὰ πιά, ξεκαρδιστικὰ κάποτε καὶ συχνὰ μοναχό σου, ποιὸς ξέρει σὲ ποιὲς μυστικὲς διαθέσεις. Τὰ ποδαράκια σου ὅλο μεγαλώνουν. Θὰ γίνεις, λένε, ψηλός, μὰ ἐγὼ κοιτάζω νὰ δῶ ἂν εἶναι σφιχτὰ καὶ δεμένα τὰ μπουτάκια. Τρέμω ἀπὸ τὴν ἔγνοια νὰ σὲ βλέπω ν' ἀξάινῃς κανονικά, καὶ τὸ δυνατότερο καρδιοχτύπι μου εἶναι τὴ στιγμὴ, κάθε Κυριακὴ μεσημέρι, πού σὲ ζυγιάζω ὀλόγυμνο στὸ βρεφοζυγὸ. Πῆρες τὸ κανονικὸ βάρος τῆς ἐβδομάδας ἢ ὄχι; Πέντε γραμμάρια λείπουν κάποτε, κι εἶμαι λυπημένη ὀλόκληρες μέρες. Ἡ μητρικὴ ἀγωνία! Λέω πὼς εἶναι ἴσως οἰκονομία τῆς φύσεως. Εἶναι τόση ἡ μητρικὴ εὐτυχία, πού σίγουρα, ἂν δὲν τὴν ἰσορροποῦσε καὶ κάποια ἀνησυχία, ἡ μάννα θὰ τρελλαινόταν ἀπὸ χαρὰ. Μὰ δὲν μπορεῖς νὰ πῆς ποιά κερδίζει στὸ συναγωνισμό. Εἶναι τὸ ἴδιο κι οἱ δυὸ δυνατὲς κι ἀσταμάτητες.

Πέμπτη, 18 Δεκεμβρίου 1941

Ἐξη μῆνες καὶ δέκα μέρες ἔχουν περάσει ἀπὸ τὸ τελευταῖο σημείωμά μου. Πόσες φουρτοῦνες ἀτομικὲς καὶ κοινωνικὲς περάσαμε μέσα στοὺς μῆνες αὐτοὺς, ἀγόρι μου. Εἶσαι παιδί μιᾶς τρικυμισμένης ἐποχῆς.

Ἄγένητο ἀκόμη σὲ εἶχαν ἐπιστρατεύσει μαζί μου (ἤμουν ἔγκυος πέντε μηνῶν ὅταν κηρύχτηκε ὁ Ἑλληνοϊταλικὸς πόλεμος) στὴν «πνευματικὴ ἐπιστράτευση». Δουλεύαμε μαζί στὸ ραδιόφωνο, διδάσκοντας τὰ παιδιά, ποὺ ὁ πόλεμος τοὺς εἶχε κλείσει τὰ σχολεῖα. Ὅλοι ἐκεῖ στὸ γραφεῖο σ' ἔλεγαν «ὁ Ἑλληνας στρατιώτης». Κι ἀλήθεια, καθὼς, σκυμμένη πάνω στὰ χαρτιά, μιλοῦσα στὰ Ἑλληνόπουλα γιὰ τὴν ἡρωικὴ μας μικρὴ πατρίδα, ποὺ πάλευε τὴν πιό τιτανικὴ πάλη τῆς Ἱστορίας της, σ' ἀκουα νὰ σκιρτᾷς περήφανα μέσα μου καὶ νὰ μ' ἐνθαρρύνῃς. Δὲν ἔνοιωθα κούραση τότε. Ἐπρεπε νὰ δουλέψω γιὰ σᾶς, γιὰ τὴ νέα γενιά, ποὺ περιμένο ἀπὸ τὰ χέρια μας ἓνα μέλλον εἰρηγεμένο. Καὶ δούλεψα ὡς τὴν ὑστερη ὥρα. Τέσσερις μῆνες, ὡς τὴ στιγμή

ποὺ μ' ἔπιασαν οἱ πόνοι καὶ μ' ἔβαλαν σ' ἓνα αὐτοκίνητο, κι ἀπὸ τὸ γραφεῖο μὲ πήγαν στὴν κλινικὴ. Ὑστερα, σὰ γεννηθήκες, ξεκουράστηκα τέσσερις μέρες. Τὴν πέμπτη μέρα, κι ἐνῶ μὲ κοίταζες πιά μὲ τὰ νέα ματάκια σου, ξαπλωμένο δίπλα μου στὸ κρεβάτι, ξανάρχισα τὴ δουλειά, διορθώνοντας παιδικὲς ἐκθέσεις καὶ διαγωνισμοὺς μ' ἐπίκαιρα πατριωτικὰ θέματα. Πότε-πότε, σήκωνες τὸ μικρὸ δαχτυλάκι, — ἦταν ἡ πρώτη κίνηση τῶν χεριῶν σου, μόλις γεννηθήκες, — σὰ νὰ γύρευες ἀπ' τὴ δασκάλα μητέρα σου νὰ πῆς μάθημα. Ἦσουν πολὺ περιέργου καὶ ὁμορφο λεχούδι. Ὅλη ἡ κλινικὴ σὲ καμάρονε κι ἡ νονὰ σου σοῦφερε γιὰ μικρὴ εἰκόνιτσα μὲ γαλάζιες πέτρες, γιὰ νὰ μὴ σὲ ματιάζουν.

(Συνεχίζεται)

ΔΙΕΘΝΗ ΝΕΑ

ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΜΑΙΕΥΤΙΚΗ

Dordrecht, Ὑλλανδία.— Κατὰ τὸν L. I. Swaab (Ὑλλανδικὴ Ἑταιρεία Γονιμότητος, Ἀμστερταμ), ἡ τεχνητὴ γονιμοποίησις ἀποτελεῖ πολὺτιμον ἱατρικὴν μέθοδον, ἂν καὶ ἡ νομικὴ της πλευρὰ ρυθμίζεται ὑπὸ εἰδικῶν νόμων. Ὁ ἀνωτέρω πιστεύει ὅτι ἡ ἐπιτυγχανομένη διὰ τεχνητῆς γονιμοποίησεως, ἐγκυμοσύνη εἶναι, ἀπὸ ψυχολογικῆς πλευρᾶς, ἀνωτέρα τῆς υἰοθετήσεως παιδίου, τὸ ὁποῖον βιολογικῶς εἶναι ξένον πρὸς ἀμφοτέρους τοὺς γονεῖς. Ἀναφέρων 19 περιπτώσεις τεχνητῆς γονιμοποίησεως, 11 τῶν ὁποίων κατέληξαν εἰς κύησιν, ὁ ἐρευνητὴς ἐτόνισεν ὅτι προηγήθη πλήρης συναίνεσις τοῦ συζύγου καὶ τῆς συζύγου. Ἐγένετο ἐξέτασις, ἐξ ἧς ἀπεδείχθη ὅτι ἡ σύζυγος ἦτο γόνιμος καὶ ἄνευ γυναικολογικῶν ἀνωμαλιῶν. Ἐπίσης ἐκ τῆς προηγηθείσης ἐξετάσεως τοῦ συζύγου εἶχεν ἀποδειχθῆ ὅτι οὗτος ἔφερε στειρότητα μὴ ἐπανορθώσιμον. Ἡ ἐκλογή τοῦ δότου ἐγένετο μετὰ προσοχῆς ἀπὸ ἀπόψεως φυσικῆς καὶ πνευματικῆς υγείας. Ὁ δότης πρέπει νὰ ὁμοιάζῃ μὲ τὸν σύζυγον καὶ νὰ παραμείνῃ τελειῶς ἄγνωστος εἰς τὸ ζεῦγος. Τὸ σπέρμα τοποθετεῖται ἐπὶ τοῦ τραχήλου τῆς μήτρας 2 ἕως 3 φοράς μηνιαίως κατὰ τὴν περίοδον γονιμότητος τῆς γυναίκος. Ἐπὶ τῶν περιπτώσεων τοῦ Swaab αἱ ἀποτυχίαί ὤφειλοντο εἰς μὴ διαγνωσθείσας γυναικολογικὰς διαταραχὰς (5 περιπτώσεις) καὶ εἰς τοποθέτησιν τοῦ

σπέρματος ἐπὶ χρονικὸν διάστημα μικρότερον τοῦ τριμήνου (3 περιπτώσεις). (Συνέδριον Διαμαρτυρομένων Ἱατρῶν καὶ Κληρικῶν, Ὑλλανδία.)

Ἀθήναι, Ἑλλάς.— Ὁ Ἱατρός Γ. Ἀθανασίου (Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν) ἀνεκοίνωσε κατὰ τὸ 31ον Συνέδριον τῆς Γερμανικῆς Γυναικολογικῆς Ἑταιρείας (Heidelberg, Γερμανία) τελειῶς νέαν μέθοδον ἀγωγῆς τῶν προῶρων βρεφῶν διὰ χειμερίας νάρκης (hibernation). Διὰ τεχνητῆς μειώσεως τῆς θερμοκρασίας τοῦ σώματος, ἐλαττοῦνται σημαντικῶς αἱ εἰς ὀξυγόνον ἀπαιτήσεις τοῦ βρέφους, μὴ καθισταμένης οὕτω ἀναγκαίας τῆς χρησιμοποίησεως θερμοκοιτίδος. Ἀμέσως μετὰ τὸν τοκετὸν χορηγεῖται εἰδικὸν φάρμακον καὶ τὸ βρέφος τίθεται εἰς φωτόλουτρον ὑπὸ θερμοκρασίαν 32-36°. Ἐπὶ 41 περιπτώσεων ὑποβληθεισῶν ἐκ τὴν ἀνωτέρω ἀγωγῆν, ἐσημειώθησαν μόνον 6 θάνατοι. Ἐπὶ τῶν ἐπιβιωσάντων βρεφῶν ἡ θερμοκρασία διετηρήθη σταθερά, ἡ δὲ ἀναπνοὴ καὶ ἡ κυκλοφορία ἀπεκατεστάθησαν ταχέως εἰς τὸ κατὰ φύσιν. Τὰ ἀνωτέρω ὑποδεικνύουν ὅτι τὰ πρόωρα βρέφη προσχρμόζονται πρὸς τὰς συνθήκας τοῦ περιβάλλοντος εὐκολώτερον ἀπὸ ὅ,τι πιστεύεται καὶ ὅτι ἡ χειμερία νάρκη αὐξάνει τὰς πιθανότητας ἐπιβιώσεως τῶν προῶρων βρεφῶν. (31ον Συνέδριον τῆς Γερμανικῆς Γυναικολογικῆς Ἑταιρείας, Heidelberg, Γερμανία.)